

Forum Młodych Politologów PL-RU

Konferencja: *Rosja wobec wyzwań współczesności*

16 października 2012

Liubow Pasjakina

Rosja wobec wyzwań współczesności

komentarz

Oprócz aktualnych wyzwań, które w swoich tezach wymieniła Natalia Zubarewicz, Rosja ma jeszcze jeden zasadniczy problem, który ma charakter bardziej ogólny, systemowy i który związany jest z niezakończonym etapem postkomunistycznej transformacji.

Po pierwsze, w Rosji ani w czasie pierestrojki ani później nie pojawiły się „kontr-elity” – tak, jak wydarzyło się to w innych krajach przestrzeni postkomunistycznej, na przykład w Polsce. Aktualni rosyjscy liderzy wciąż wywodząc się z systemu sowieckiej nomenklatury i sowieckich organów bezpieczeństwa, co znajduje swoje odbicie w stylu sprawowania władzy i ogólnej kulturze politycznej.

Jest jasne, że siedemdziesiąt lat władzy komunistycznej nie mogło nie pozostawić śladu na życiu społecznym w naszym kraju. Dziś przejawia się to w głębokiej politycznej pasywności, w braku wiary w to, że można coś zmienić swoimi działaniami i dzięki wyrażaniu swojego zdania. W tym kontekście ruch protestacyjny sprowokowany decyzją Władimira Putina i Dmitrija Miedwiediewa oraz nieuczciwymi wyborami parlamentarnymi w grudniu 2011 roku po raz pierwszy stał się wzorem politycznej mobilizacji społeczeństwa. Bez wątpienia nie są to wydarzenia na skalę całego kraju, jednak nawet przykład dużych miast stał się znaczący, ponieważ po raz pierwszy na ulice wyszły dziesiątki tysięcy ludzi w jednakowym poczuciu oburzenia oraz z hasłami politycznego i moralnego protestu przeciwko ustanowionym regułom gry. Niestety, ruch protestacyjny nie znalazł oparcia w postaci silnych i wpływowych opozycyjnych liderów politycznych, partii czy ruchów, które mogłyby zaproponować realny i przemyślany program, będący alternatywą dla aktualnego kursu obranego przez rosyjskie władze.

Kolejnym przejawem systemowego kryzysu w Rosji jest brak prawdziwego, trwałego i zdolnego do działania systemu partyjnego. Obecnie na rosyjskiej scenie politycznej nie ma żadnej partii w tradycyjnym tego słowa znaczeniu. Choć zgodnie z rosyjskim ustawodawstwem partia polityczna to: „organizacja społeczna, stworzona w celu uczestniczenia obywateli Federacji Rosyjskiej w życiu politycznym społeczeństwa przy pomocy formowania i wyrażania ich woli politycznej, udziału w akcjach społecznych i politycznych, w wyborach i referendach, a także w celu reprezentowania interesów obywateli przed organami władzy i organami samorządu terytorialnego”, to jednak partie reprezentowane w Rosyjskiej Dumie Państwowej zostały stworzone sztucznie i odgórnie. Nie mają więc mandatu do wypełniania swojej głównej funkcji – reprezentowania interesów obywateli.

Trzeba jednak pamiętać, że nawet jeśli uda nam się zmienić system partyjny, a wybory będą uczciwe i w ich konsekwencji do parlamentu wejdą partie opozycyjne, to i tak zmierzenie się z kryzysem

systemowym w Rosji będzie niezwykle trudne, o ile nie niemożliwe. Obowiązująca Konstytucja Federacji Rosyjskiej daje podstawy dla praktycznego monopolu głowy państwa w kwestii formowania polityki wewnętrznej i zagranicznej. Jest bez znaczenia, kto konkretnie zajmuje stanowisko głowy państwa: Władimir Putin, Dmitrij Miedwiediew czy ktokolwiek inny. Rosyjski parlament, jakkolwiek silny by on nie był, nie ma możliwości wpływania na proces formowania rządu ani kontrolowania jego działań. Zgadzam się z Michaiłem Krasnowem¹ i jego współpracownikami, którzy twierdzą, że aby wyjść z kryzysu systemowego konieczne jest przeprowadzenie reformy konstytucyjnej. A nowa konstytucja powinna zapewnić balans pomiędzy prerogatywami prezydenta a władzą parlamentu. I to może doprowadzić do pokojowej zmiany reżimu politycznego w Rosji. Niestety, do dziś żadna z sił opozycyjnych nie zaproponowała poważnego projektu konstytucji, który mógłby rozwiązywać ten problem.

Liubow Pasjakina (ur. 1986) politolożka, pracowniczka naukowa Instytutu Europy Rosyjskiej Akademii Nauk, absolwentka nauk politycznych i studiów europejskich na MGIMO, w latach 2004-2008 sekretarz czasopisma rosyjskiej chrześcijańskiej młodzieży „My w Rossii i Zarubeże”.

---

¹ *W konstytucji nie powinno być miejsca dla wodza; Novaya Gazieta, 11.01.2012* [@]
<http://www.novayagazeta.ru/politics/50372.html>